

Brașov, 16 Aprilie st. v.

Marea fierbere ce a produs-o mișcarea lucrătorilor în statele apusane ale Europei, va ajunge punctul ei de culminare în săptămâna această.

Precum scim lucrătorii din toate țările, cari susțin strânse legături internaționale, au decis de a sărbători pretutindenți ziua de 1 Maiu stilul nou și de a folosi această zi spre a face o grandioasă demonstrațiune în favoarea hotărîrii congresului socialist din Paris de a se introduce timpul de opt ore ca timp de lucru peste zi.

Incuragiază fără îndoială și de inițiativa împăratului Wilhelm al III Germaniei, amicală cauzei lor, lucrătorii au voit să dea așa zicând o probă despre puterea ce zace în organizațiunea lor și au hotărît de sine stătător de a părăsi lucrul în ziua de 1 Maiu și a se ocupa în această zi numai de cestiunea lor.

Scopul acestei generale demonstrațiuni este învederată. Lucrătorii voiesc să se manifeste, ba mai mult voiesc să impună, ca factor de sine stătător, care și-a luat sorcea sa în propria mână.

Multă s'a discutat în presa tuturor țărilor industriale, unde spiritele sunt foarte agitate de marea cestiune socială, decât bine au făcut se nu capii lucrătorilor, că s'au pus pe tărîmul de a și ajuta ei înșiși, vrîndu a face astfel o presiune asupra întreprinderi și a capitalului.

Cele mai multe părerer s'au pronunțat în contra acestei procederi chiar în interesul muncii. Ce ar fi, s'a zis, decât le-ar veni în minte și industriașilor și fabricantilor de a decreta asemenea sărbători, asemenea intreruperi ale muncii producătoare, ne mai ținîndu sémă de interesele de susținere ale lucrătorilor lor?

Fără îndoială, că dintr'o asemenea stare de raporturi anormale n'ar rezulta nici un folos pentru producțiune, d'ér pentru lucrători și mai puțin. Din contra ar suferi însăși lucrătorii de urmările rele.

Omenii nepreocupați și drepti de pretutindenți recunosc, că în genere statele au rămas îndărăt în ceea ce privește legislațiunea socială, recunosc că cestiunea lucrătorilor așa cum se prezentă ea mai ales în Germania, Franța, Belgia, și Austria învâlvă marî neajunsuri și pericole, decât nu se vor lua măsurî pentru a-o rezolva cât mai curîndu astfel, ca nici lucrătorul să nu mai fiă exploatat fără milă numai în favorul capitalului, de altă parte nici patronul să nu fiă păgubit.

Nu iese fum de unde nu e foc. Nenumăratele greve, ce le înregistram de un timp încôce din diferite țări industriale europene, sunt dovada cea mai viuă, că sorcea lucrătorilor, cu deosebire a lucrătorilor de mine, e destul de tristă și pretinde o grabnică ameliorare.

În amărăciunea lor lucrătorii sunt ușor seduși a crede, că pot dobîndi cu forța, ceea ce nu li-se acordă de bună voie, mai ales că printre ei se află și elemente periculoase, cari profită de asemenea situațiuni spre a și implini poftele lor de răsunare și de distrugere și de a săvîrși acte de vandalism.

În Austria ni s'au dat în zilele trecute triste exemple de felul acesta. Chiar în Viena s'au întemplat esecese de necredut, cari numai în esecesele comune de odinioară din Paris își află pârchi. În săptămîna trecută ne-au oferit și două orașe din Moravia tristul spectacul al patimilor deslănțuite, care a adus chiar la vîrsarea de sînge.

Ar fi foarte trist decât aceste evenimente ar fi numai precursorii celor ce mai au să urmeze, și decât măsurile de precauțiune ale guvernelor și amenințările lor cu armata și dreptul statură — ca în Austria — ar fi justificate prin atitudinea viitoare a lucrătorilor.

Credem însă, că se vor implini speranțele acelor, cari țin, că ziua de 1 Maiu va trece fără turburări însemnate și că în curîndu se va așeză și fierberea dintre lucrători, mai ales decât guvernele vor procede cu tact și energic.

Acosta ar fi de dorit în interesul tuturor, căci ori-cum s'ar suci lucrul dintr'un punct de vedere se alăută, tot numai acel rezultat vor trebui să ajungă cu toți, că asemenea cestiunii de totu grave, cum este cestiunea muncii și a capitalului, numai pe calea înțelegerii între toți factorii interesați se pot deslega în mod satisfăcător și pentru durată, și numai în acel cas decât guvernele și legislațiunea vor promova această înțelegerere.

DIN AFARĂ.

Cartea verde a Italiei și Bulgariei.

Cele mai interesante pasaje, privitoare la Bulgaria, din cartea verde a Italiei, sunt pasagele cari arată punctul de vedere al guvernului italian față cu principele Ferdinand. „Principele Ferdinand — dicea odată Crispi — este înainte noastră espresiuinea voinții poporului bulgar, é Italia nu pte să desprețuiască importanța acestei espresii, care corăspunde pe deplin cu condițiunile cuprinse în punctul 3 alu tractatului dela Berlin. Guvernul regelui, care totdeuna s'a declarat gata a sprijini rezolvarea cestiunii bulgare printr'un guvern statornic, vede în principele de Coburg începutul rezolvării acestei cestiuni... Trebuie să dorim deci, ca puterile, cari urmăresc dimpreună cu noi aceleași țeluri și intențiuni pacifice, să sprijinesc pe Bulgaria, așa după cum suntem aplicați și noi a o sprijini.“

La declarațiunile acestea Rusia a observat foarte hotărît, că se miră foarte de acest pas ai Italiei în interesul principelei Ferdinand. În urma acesta Italia s'a grăbită a asigura pe Rusia

despre amiciția și bunele ei intenții față cu ea, d'ér a mai adaus, că ea niciodată n'a făcut secret din atitudinea ei în cestiunea bulgară și niciodată n'a voit alta decât a susține pacea în Orient. Când, în toamna anului trecut, guvernul bulgar a vrut să proclame independența Bulgariei, é Porta era gata a declara de legale actualele stări din Bulgaria, Crispi, dimpreună cu cabinetele din Londra și Viena, a căutat ca planurile acestea să nu se realizeze încă, fiind-că după vederile lui (Crispi) decât s'ar face pasul se pentru una se pentru alta, atunci cestiunea bulgară érași ar agita Europa prin aceea, că ar deveni o cestiune de prima ordine. În diplomele publicate la sfîrșitul cărții verzi a Italiei, Crispi se exprimă în modul următor despre principele Ferdinand: „Probele făcute cu guvernarea principelei Ferdinand se pot numi reușite. Principele avea o atitudine serioasă, și în momentele grele ale domniei sale a sciută governa cu înțelepciune și siguranță.“

Cestiunea Cretei.

„Nordd. Allg. Ztg.“ scrie următoarele privitor la cestiunea cretană: „Agenția Havas“ a aflat de bine a vesti pe cale telegrafică un articol, de altfel trecut cu vederea, alu foiiei „Kreuzzeitung“, care vorbind de cestiunea Cretei a zis, că a sosită timpul, ca puterile să intervină și că în urma raporturilor amicale dintre împăratul german și regele grec, Germania ar fi chemată mai înainte să facă pașii necesari pentru definitivă rezolvare a desu amintitei cestiuni. Lucrul acesta în sine luat e foarte nevinovat, d'ér „Agenției Havas“ așa se vede, că i-a succés a deștepta în Grecii înocășii închipuirii și speranțe neîntemeiate și prin acesta a suleva érași cestiunea Cretei, care era uitată binișor. D'ér pe lângă aceste, așa se vede, că „Agenția Havas“ a fost în rătăcita credință, că Grecii nu cunosc de loc raporturile nostre, pentru-că numai așa se pte esplica împrejurarea, că în Atena este considerat articolul foiiei „Kreuzzeitung“ ca semioficios și se crede chiar, că guvernul german își va schimba în curîndu punctul se de vedere în cestiunea cretană.“

SCRILE PILEI.

Adunarea generală a fondului preoțesc Aradant s'a ținut Sâmbată în 7 Aprilie sub presidiul P. S. Sale Episcopului Ioan Meșianu, fiind de față protopresviterii precum și reprezentanții clerului din eparchii. După discursul de deschidere comisiunea alasă pentru esaminarea mersului administrațiunii fondului preoțesc raportă asupra stării fondului, care la finea anului 1889 a fost de 153.728 fl. 10 cr., arătîndu, că a esaminat totu mersul administrării în decursul anului trecut și a constatat, că fondul se administrază cu tota consăcțiositate. În urma acestui raport altă comisiunei, adunarea generală a luat la cunoscința raportul comisiunei în general și în special și a votat consistoriului manipulant absolutu pentru gestiunea afacerilor fondului în decursul anului trecut. A votat apoi cuota ajutorilor de împărțit în decursul anului curent între veduve și orfan și între preoții dela parohiile cu dota-

țiune mai puțină, a rezolvit mai multe agendă curente și în fine a votat mulțimă P. S. Sale Episcopului Ioan Meșianu.

Unguricele în serviciul maghiarizării. Sub conducerea contesei Zichy Ilona n. Odescalchy între Unguricele din Pojună, după cum scrie „Egyetértés“, s'a pornit o mișcare „pentru propagarea maghiarizării.“ La o conferență, ce au avut-o în timpul din urmă femeile maghiarizătoare din Pojună, cu scopul de a se consulta asupra înființării unui asil de fete, contesa Esterházy dise între altele: „Să facem cât mai curîndu posibilă înființarea acestui institut, a căruia cea mai de căpetenie chiamare este, ca pe orfanele fără mamă să le crească ungu-guresce atît în privința limbei, cât și a sentimentelor și a modului de cug-tare.“

Era și dureros pentru „bieții“ bărbăți se bată singuri apa'n piuă; acum au s'o bată de-a valma, și când vor căde de ostenelă fără ispravă, cadu totu de-a valma, împartu fiasculu unii cu alții.

Reforma în expediție și distribuția diarelor la abonați. Lui „Egyetértés“ i-se telegrafiaza din Timișoara, că direcțiunea poștei și telegrafelor de acolo a înaintat ministrului de comerț un proiect privitor la reforma expediției și distribuției diarelor la abonați. Proiectul propune, ca la diare să nu se mai aplice fași tipărite cu adresa abonatului, ci diarele să se trimită în singuratece legătură adresate la posta respectivă, care primindu dela administrația diarelor adresele prenumerațiilor din orașul respectiv, oficiul postal să împartă diarele după o numită listă. Mai departe oficiile postale, în sensul proiectului, se imputernicesc, ca să primescă prenumerațiunile și pentru diarele interne.

Cât de colo se vedu ghiarele pisice!

Atentat contra trenului. Trenul de persone Nr. 17, care Joi sera la 10 ore a plecat din Viena spre Budapesta, în loc de a ajunge în Budapesta Vinertă dimineța la 6 ore 38 minute, a ajuns mai târziu cu 1¼ ore. Causa întârzierii a fost un neașteptat atentat comist de nisce necunoscut, cari intră stațiunile Siebenbrunn și Glinzendorf pe la orele 12 noptea grămădiseră pe șini pietri, din care causă trenul fu oprit 1¼ ore. Nici o nenorocire nu s'a întemplat. Totu pe această lini se pregăt în noptea următoare un alt doilea atentat în contra trenului, anume în apropierea Stadlaului, unde asemenea faptuitor necunoscut voiră să arunce în aer cu dinamită podul căii ferate. Gendarmii și personalul dela tren, cari numai noptea târziu prinseră de scire despre atentatul proiectat, succedîndu-le imediat a'lă delătura, urmăresc pe faptuitor, d'ér până acum fără rezultat. Esistă bănuială, că atentatorii ar fi nisce muncitori.

Agio vamal s'a stabilit pentru luna Maiu c. cu 18½%.

Oficiu postal nou se va înființa dela 1 Maiu n. c. în comuna Iloșva din comitatul Sălagiului, care va sta în legă-

tură cu posta dela Șarmășagț. De cercul acestei poste se vor ține comunele: Câmpungu (Husmezșu), Lompertă, Bădăcinț și Giortelecul Șimleului.

Domeniri erariale vândute. Dintre domeniurile erariului din comitatul Ciomadului s'au vândut în zilele acestea: domeniul dela Kunagota în estensiune de 970 de jugere cu 180,000 florini, domeniul dela Bánhegyes de 1260. jugere s'a vândut cu 236,800 fl. Cumpărătorul este Roth János. Domeniul dela Mezőkövasház s'a vândut lui Simey Ede cu 172,000 fl., ér domeniul dela Șionda lui Dr. Verzar Gyula cu 152,000 fl.

Furturi. Arendașii și locuitorului din Baia, Davidu Valentinu, mergendă dela Baia la Pesta cu vaporul de călător al societății austro-ung. de navigațiune, i-s'a furat din busunar portofoliul cu 10,000 florini în diverse note de stat și de bancă. Hoțul e încă necunoscut. — Cu ocaziunea târgului de săptămână, ce s'a ținut Vineră trecută în Brașov, i-s'a furat țăranei Katarina Zerbes din Prejmeri 50 fl. Hoțul e necunoscut până achi.

Sinodul archidieceșan din Sibiu.

Sedința a II-a, ținută la 9/21 Aprilie 1890.

După autentificarea protocolului se prezintă esibile: a) cererea deputatului Ioană cav. de Pușcariu pentru un concediu pe 5 zile, ce se dă; b) raportul consistoriului archidieceșan dto 7 Aprilie a. c. Nr. 2097 privitor la cererea comunei bisericesc Felța de a i-se erta 1000 fl. din împrumutul de 5000 fl. din fondul Rudolfin, comunicată consistoriului spre darea de informațiune prin concludul sinodală Nr. 133 din sesiunea anului trecut; c) raportul consistoriului archidieceșan dto 7 Aprilie a. c. Nr. 4452/1889 privitor la revisiunea rațiociniilor tipografiei archidieceșane. — Se predau comisiunii financiare.

La ordinea zilei se pune apoi referada comisiunii verificătoare, și deputații aleși M. Lazar și G. Moianu se verifică. — Cu acestea sedința se încheie.

Sedința III-a, ținută la 10/22 Aprilie 1890.

S'a autentificat protocolul și s'au prezentat: a) rugarea deputatului M. Cirlea pentru concediu pe întreaga durată a sesiunii, ce se dă; se prezintă esibile: b) raportul consistoriului archidieceșan dto. 22 Martie 1890. Nr. 2173 scol. referitor la introducerea lucrului de mână în seminariu. — Se predă comisiunii scolare; c) cererea bisericeii gr. or. din Balomir, protoprebiteratul Orăștiei, pentru un ajutor. d) cererea comitetului parochial din parochia Săcalul de Pădure pentru un ajutor de 200 fl. e) cererea învățătorului dela școla gr. or. din Balomir Ioană Balomiri pentru un ajutor. — Se predau comisiunii teiunare.

La ordinea zilei se pune raportul comisiunii organizătoare, care prin raportul Dr. I. Mihiu referă asupra raportului general al consistoriului archidieceșan despre activitatea sa în decursul anului 1889 în sedințe plenare, ce'lă vom publica în altă număr, și la propunerea comisiunii; partea raportului despre numărul esibitelor intrate la consistor și împărțirea acestora între referenți, despre numărul sedințelor consistoriale s'a luat spre scire.

Partea raportului despre instituirile făcute în sinul consistoriului în urma alegei fostului archim. vicariu archiep. Nicolau Popea ales de episcopul al dieceșei Caransebeșului, la propunerea comisiunii denumirea Prăcuv. Sale d-lui Dr. Ilarion Pușcariu de vicariu arhiepiscopesc se ia spre sciință, ér alegea unui asesor ordinar în senatul bisericesc devenit vacant se va pune la ordinea zilei încă în sesiunea acesta.

Punctele cealalte ale raportului pe

lângă observări și reflecțiuni mai secundare, — s'au luat spre sciință.

La ordinea zilei se pune apoi raportul comisiunii bisericești, care prin raportul D. Davidu raportază asupra raportului consistoriului archidieceșan despre activitatea sa în decursul anului 1889 ca senatul bisericesc, care pe lângă indigitațiile, ca întregirea parochiilor se se face cu posibila urgență și se se face o conscripția exactă a poporului nostru, ceea ce se potă servi de basă și la regularizarea afacerii cu sidocia, — se ia spre scire. Raportul l'am publicat în Nr. 84 de Sâmbătă alți „Gazetei“.

În ordinea zilei se pune raportul comisiunii financiare, care prin raportul său Ioană Turcu referă asupra raportului consistorial despre activitatea sa ca senat epitropesc în anul 1889 și la propunerea comisiunii partea raportului despre Nr. sedințelor, rezolvirea actelor din acest resort și despre economiile, ce s'au făcut în anul 1889 s'a luat spre sciință, ér încat pentru suma disponibilă de 23,733 fl. din fundațiunea Șaguna la propunerea deputatului Dr. Ioană Mihiu afacerea acesta se ține în suspens până la pertractarea raportului special în cestiunea fundațiunei Șaguna, care va intra.

Punctul consistorial referitor la vinderea scrisurilor fonciare dela institutul „Galizisohor Boden-credit“ din Cracovia și cumpărarea rentei ungare, după unele desbateri la propunerea deputatului Dr. Ioană Mihiu se decide:

Sinodul aprobă concludul consistoriului plenar, prin care s'a decis vinderea scrisurilor fonciare galițiane, în câtă pentru modul efastuiri acestui conclud, de ce-o convertirea a urmat în anul curent, sinodul se va pronunța în sesiunea viitoare, când i se va prezenta raportul special în acest obiect.

Punctele din raport despre rațiociniile fondului tipografiei archidieceșane, și starea financiară a singuraticelor comune bisericesc, la propunerea comisiunii se ia spre sciință.

Punctul din raport despre donațiunile și fundațiunile făcute de particulari și corporațiuni în favorea unor comune bisericesc, la propunerea comisiunii, se ia cu plăcere la sciință, ér donatorului Samuil Popoviciu din Beriu se exprimă recunoștință.

Punctele din raport despre porțiuni canonice cumpărate din fondul „Rudolfin“, despre dispozițiunile făcute pentru răscumpărarea regalelor și afacerile cu comasările la propunerea comisiunii se ia spre sciință.

Punctul VII despre starea rațiociniilor, averilor bisericesc și șolare și a fondurilor și fundațiilor din comunele bisericesc din archidieceș la propunerea comisiunii sinodul decide: după ce conspectul despre starea rațiociniilor arată o iconă foarte tristă și de nesuferit mai departe, în depunerea și subșternera rațiociniilor comunelor bisericesc, consistorul se îndrumă să purcă cu cea mai mare energiă și asprime contra organelor bisericesc neglijente, conștrîngându-se a subșterne câtă mai curând și celă multă până la finea anului curent tôte rațiociniile restante, ér pentru viitor să îngrijescă consistorul ca rațiociniul de pe anul spirat să se subșternă regulat conform regulamentului.

Punctul VIII din raport despre starea materială a comunelor bisericesc din Archidieceș la propunerea comisiunii — se ia la cunoscință.

În necu cu raportul general, deputatul Ioană Hannia face întrebarea, că în ce stadiu se află cestiunea convertirii bonurilor rurale efastuită la anul 1886 prin oficialii casei Constantin Stezar și Eugen Brote, exprimându-se, că ar fi de dorit, ca această cestiune însemnată să nu lipsescă din raportul general, spre liniștea tuturor, la ce presidiul declară: că consistoriul

a urmat în această afacere concludul sinodal din anul trecut și afacerea aceasta se află pe teren judicial; — sinodul ia spre sciință deslușirile date. (Va urma.)

Adunarea generală

a reuniunii învățătorilor din eparchiu Aradului

și-a ținut sedința în zilele trecute în sala seminariului diecesan. Dintre conclusele cele mai însemnate, luate de această adunare, notăm, că a primit în general și în special raportul comitetului referitor la manualele de școlă, care raport ni-s'a trimis și nou și este următorul:

Onorată adunare generală! Comitetul DV. crede, că a făcut un bun serviciu învățământului nostru elementar, când și-a impus voluntar, dăr cu plăcere, și-a rezolvit una dintre cele mai grele cestiuni vitale, adică s'a pronunțat meritorice asupra cărților de școlă, de care dispune ținra noastră literară. Întră ajungerea scopului nostru am recurs la cei mai buni membri din corpul didactic și pe baza opiniunii meritatorii ale acestora am censurat 56 de cărți menite pentru școla populară.

Pe aceste noi le-am împărțit în trei categorii cum urmază aci: I) cărți acodate pentru școlari, II) cărți acodate pentru învățatori, III) cărți defectuoșe, dec neacomodate.

Lângă fi-care carte alăturăm și opiniunea meritatorie a respectivului domn recensat, pe care comitetul a primit-o de a sa, și pe care la timpul său o vom comunica și cu respectivul domn autor, decât se va pretinde.

I. Cărțile acodate pentru școla populară.

1. Din religie: a) Catechismul de Moise Toma Ed. IV. 1888. b) Culegere de cântări bisericesc de un prieten al copiilor 1888. Pentru premie. c) Carte de rugăciuni de un prieten al copiilor 1888. Pentru premie.

2. Din limba română: a) Gramatica limbei românești de Ioană Dariu cursul I. 1886. b) Nou abecedariu românești de V. Petri. Edițiunea IV 1885 și V. 1886. c) Eserciii intuitive și gimnastice de Ioană Tuduceșu. Edițiunea II. 1885. d) Antăia carte de lectură de Ioană Popescu. Edițiunea VII, 1888. e) A doua carte de lectură de Ioană Popescu. Edițiunea V, 1886. f) Antăia carte de ceteră de mai mult prietini ai școlei, 1887. g) A doua carte de ceteră de mai mult prietini ai școlei, 1889. h) Conducător la explicarea antăiei cărți de lectură (d). i) Legendar de Vasiliu Petri, Edițiunea IV, 1887.

3. Din Aritmetică: a) Aritmetica de Domeșiu Dogariu 1890. b) Aritmetica de Ioană Dariu, 1881. c) Aritmetica de Domeșiu Dogariu și Ioană Dariu, partea I, edițiunea a doua 1882. d) Aritmetica de Domeșiu Dogariu și Ioană Dariu, partea II, edițiunea a doua 1886. e) Tabelele măsurilor, de Ioană Tuduceșu, 1884.

4. Din cealalte limbi: a) Legendar maghiar-român de Nicolau Putnok, partea a II, edițiunea II, 1884. b) Abecedar maghiar-român de Nicolau Putnok, partea I, edițiunea VIII, 1888. c) Curs practic de limba maghiară de I. Molnár, dăr nu pentru clasa II și III, ci pentru clasa III și IV. d) Manual de limba germană de I. Dorca. Edițiunea II 1877.

5) Din istorie și geografă: a) Istoria Ungariei de Dr. Nicolau Pop, edițiunea VIII, 1886. b) Istoria Ungariei de Silvestru Moldovan 1887. c) Istoria Patriei de Ioană Dariu 1888. d) Geografia Ungariei de Dr. Nicolau Pop, Edițiunea VI, 1887, dăr se se tipăresc după cum dorește comitetul. e) Geografia Patriei de Ioană Dariu 1888, dăr emendată în sensul comitetului.

Din fizică, istoria naturală și economie: a) Elemente de fizică de Ioană Dariu 1888, se introduce în mod provisor. b) Fizica pentru școlele populare de Dionisiu Făgărășanu 1888, érăș provisor. c) Istoria naturală, de Ioană Tuduceșu. Edițiunea III, 1886. d) Introducerea în economie de Ioană Tuduceșu. Edițiunea III, 1885.

7. Cărți de altă cuprins: a) Micul gratulant de Ioană Tuduceșu, 1881. Pentru premie. b) Cântările Vifleemului de Ioană Tuduceșu, 1881. Pentru premie.

II) Cărți acodate pentru învățatori.

1. Psihologia empirică séu sciința despre sufletul de Ioană Popescu, edițiunea II 1887. 2. Computul în școla populară de Ioană Popescu, edițiunea II 1875. 3. Elemente de istoria naturală, cur-

sul I de Dr. Daniil P. Baroianu 1881' 4. Curs practic de Economie, de Ioană Georgescu. Edițiunea II, 1890. 5. Economie câmpului și grădinaritul de Georgiu Moianu, 1886. 6. Curs metodic de Istoria Naturală, de Ipolit Ilasieviciu, edițiunea II 1890. 7. Manual de gimnastică de Nicolau Ieremieviciu-Dubău, editura I. 1886.

III) Cărți defectuoșe.

1. Abecedariu pentru clasa primă de Nicolau Cuzmanu, manuscris. 2. Geografia pentru școlele populare de D. Făgărășian și S. Moldovanu, 1886. 3. Elementariu românești de Nicolau Ieremieviciu, 1885. 4. Abecedariu ilustrat de Dometiu Dogariu 1885. 5. Micul Abecedariu de Ioană Tuduceșu, partea I. ed. IV. 1888. 6. Micul Abecedariu de Ioană Tuduceșu, partea II. ed. II. 1887. 7) Metodul de procedere la aceste două de Ioană Tuduceșu, partea I, 1883. 8) Micul legendar de Ioană Tuduceșu, 1886. 9) Introducere în Geografiă de Ioană Tuduceșu, edițiunea a III, 1886. 10) Abecedariu german-român de Ioană Tuduceșu, 1886. 11) Socota teoretică și practică de Ioană Tuduceșu partea I, edițiunea II, 1885. 12) Carte de ceteră de Nicolau Ieremieviciu, edițiunea din 1883. 13) Istoria biblică de Nicolau Cuzmanu manuscris. 14) Teme din limba română de G. C. Belissimus, edițiunea II 1880. 15) Drepturile în școla populară, de G. C. Belissimus, 1874. 16) Religieunea creștină de Ioană Popea edițiunea VI, 1890. 17) Explicarea Evangeliilor de Nicolau Cuzmanu, edițiunea I 1889, manuscris.

Înțelepciunea Domniilor Vostre va aprea lucrarea noastră și va afla, că am avut în vedere numai progresul învățământului nostru elementar. Noi la locul acesta venim și vă propunem, că se deștă cărțile de sub I de cărți folosibile în școla noastră populară, ér nou se ne dăți voiă ca se cerem și aprobarea lor prin Ven. Consistoriu, ca astfel să se șie odată, ce felu de cărți se procură pentru școlele nostre populare. — Dispozițiune ce vor fi de făcut după aceea Vi-le vom șterne altă dată ca propuner meritoriale. Ér încat mai lipesc unele cărți necesare la învățământul nostru primar, cerem îndemnisare, ca eventualmente să escriem concursul, inșoțit de ore-care premiu cuviincios pentru cele mai bune opur ce vor apăre.

Aradu, din sedința comitetului ținută în 4/16 Aprilie a. c 1890.

Teodor Ciontea, m. p. Nicolau Stefu, m. p.
I. Vice-preș. I. Secret.

Procesul fraților Ilescu.

Pertractare finală ținută la 25 și 26 Aprilie 1890.

Crima fraților George și Toma Ilescu, șevșită Vineri spre Sâmbătă, 15 spre 16 Decemvre st. v. a. tr. și care a produs atăta senzați și indignațiune pentru barbaria cu care s'a comis, după un interval de câte-va luni a fost luat în pertractare finală în zilele de 25 și 26 Aprilie s. n. în sala tribunalului ca for criminală r., din Brașov.

Publicul ascultător era așa de mult, că sala era îndesită și mulți steteau pe afară. La orele 9 și 1/4 s'a prezentat tribunalul compus din d-nii: Brennerberg, președinte; Kovacs și Petru Pop jufi; Phleps, acuator public, și Dr. Barla notar; S. Damian și Dr. A. Munteanu (loctiitor alı adv. Pușcariu) apărător ai făptuitorilor George și Toma Ilescu și ai complicilor Aron și Paraschiva Cioflecu, I. Lengeru reprezentat alı vatămatului Dumitru Lebu.

După ce președintele deschide sedința, sunt aduși acuatorii Toma și George Ilescu, complicii Aron și Paraschiva Cioflecu, apoi se chiamă martorii. Președintele espune în scurte cuvinte cauza pentru care sunt chiamați aici, adică crima șevșită de frații Ilescu și complicii lor Aron și Paraschiva Cioflecu, ce-a constat în bătăi și schinguiri șelbatice asupra tinerului Dumitru Lebu și a Mariei Frunđă (femeia acuatorului Toma Ilescu), care în urma bătăilor și a torturilor suferite a și murit după 5 zile în șpital; precum și crima, că au călcat în timp de nopțe locuința ștreină prin spargere și au luat obiecte de preț cu sila dela femeia Maria Frunđă.

Provoacă apoi pe acuatori și pe martori să mărturisescă adevărul, căci

pentru dișele lor se voru supune la jurământ.

După acestea acuzatorul public dă notarului să citească actul de acuzare. În actul de acuzare se istorisește săvârșirea crimei pe care am descriș-o în „Gazeta Transilvaniei“ dela 3 Ianuarie 1890, și unele amărute se pot vedea din depunerile martorilor.

Spune și constată, că scopul mergerei Iliescilor la casa lui Dumir Lebu fost a fost răsunare asupra femeii Maria și a lui Lebu. Acuză deci pe Iliesci pentru grea vătămare corporală, urmată și de morțe, pentru vătămare libertății personale, pentru vătămare de onoare și călcarea locuinței străine în timp de noapte, precum și pentru crima de răpire, și pe Aron și Paraschiva Cioflecu de ajutorare la crimă. Cere apoi aplicarea §-ului de lege 325 pentru acușii George și Toma Iliescu, și aplicarea §-ului de lege 330, 331, 301 și 326 față cu complicitii Aron și Paraschiva Cioflecu.

Urmază apoi ascultarea singuraticilor acușii după ce s'a scos afară din sala de pertractare acuzatul George Iliescu, complicitii Aron și Paraschiva Cioflecu și toți martorii.

Ascultarea acuzatului *Toma Iliescu*.

Președ. îl provacă să spună faptul așa după cum s'a întâmplat și să nu încerce a tăgădui lucruri, car' nu se pot ascunde.

Acuzatul începe a istorisi, cu voce mișcată și din când în când plângând, cum soie el, că s'a petrecut totul, luând asupra lui totă greutatea crimei. Acuzatul a spus traiul său, ce'l ducea cu nevastă-sa, necredința ei față cu el, neingrijirea de pruncii cari îi au și în fine toate împrejurările, cari au pricinuit nenorocita crimă. Spune, că amarit de cursul, ce'l luă lucrurile, s'a dus la protopopul, ca să-i dea scrisore să mergă cu ea să ceară asistența polițienescă, dăr nedându-i-se nici în urma scrisorii protopopului polițist, cu ajutorul cărora să prindă pe nevastă-sa, și s'a dus la protopopul, carei-ar fi dîșu — dîce el — ca și d-lui Hiemesch, căpitanul poliției, ca să ia cu el doi omeni, de unde îi va găsi, și se ducă cu ei la casa lui Lebu, ori unde o va găsi, și să o prindă. De cătră seră l'a întelnit o femeie, care i-a spus, că nevastă-sa trăsese cu altul, cu care a vîdut'o prin cetate, că Lebu ar fi închiriat o odăie anumită pentru ea, că nevastă-sa dîna lucră la George Davidescu, și s'a mers la Lebu. Luând soire despre toate acestea, s'a dus la fratele său George și l'a rugat să mergă cu el să-i prindă, dăr George n'a voit să îl însoțescă dîcându'i, că fără mărturiă n'ajunge lucrul la nimic. În urma acesteia, n'cășit și „ca vai de capul lui“, s'a dus la casa lui Lebu și au dîdu'i pe amîndoi în odăi „trîndu lume albă“, s'a dus și el la fratele său George, care din nou i-ar fi declarat, că fără de martori nu vré să mergă la casa lui Lebu. Astfel stîndu lucrul, acuzatul Toma dîse, că s'a dus la Davidescu, de unde a luat o scară cu care s'a dus la Lebu, a intrat pe ferestră în casă și a declarat, că a mers să ducă nevasta acasă. Nevastă-sa însă strigă cătră Lebu: Dă cu cuțitul în el! Lebu l'a atacat. După cătră s'a svîrcolire a legat și pe nevastă-sa și pe Lebu. Li-a dîșu să se îmbrace, dăr ei nu au voit. Locuința lui Cioflecu fiind în apropiere, i-a dus la ei, căci era prea tîrziu ca să-i mai ducă la poliție. Spune apoi, că atunci când a vrut să intre la Cioflecu, Maria, nevastă-sa, ar fi cădu't pe trepte și cădînd ar fi strigat, că s'a lovită la inimă. După ce au intrat în casă, i-a cerut nevaste-si inelul și ea l'a scos din deget, i-l'a dat, și el l'a băgat în buzunar. Deoarece soții Cioflecu n'au voit să-i țină în casa lor, i-a dus acuzatul la el acasă, unde pe Lebu l'a pus de s'a încălțit, și pe ea a pus jos pe nișe rogojini ca să se odihnescă. Spune apoi,

că dimineața i-a dus la protopopul pe o sanie, și dela protopopul la spitalul aședat totu pe aceeași sanie trasă de un om simbriaș.

Acuzatul Toma Iliescu a cercat în totu chipul să ia de pe frate-său ori ce greutate și răspundere a crimei, afirmîndu de repețe ori, că pe fratele său George nici că l'a vîdutu, că el singur s'a dus la Lebu, și nu cu fratele său George.

La întrebările speciale, Toma Iliescu a negat, că a vorbit cu fratele său să mergă la Lebu; a negat, că a avut la el și strîngu și pistol; a negat, că a mers dimpreună cu fratele său George la Lebu; a negat, că i-a ajutat fratele său să intre pe ferestră; a negat, că el a bătut pe nevastă-sa, și fratele său pe Lebu; dăr a recunoscut, că atunci când i-a dus la Cioflecu ținea în mîna funia cu care erau cei doi legați. La întrebarea președintelui, că de ce i-a luat inelul cu sila nevaste-si, acuzatul a răspuns, că ea i-l'a dat de bună voie, și nu de silă. La dese întrebări ale președintelui despre modul cum i-a bătut, acuzatul a răspuns plîngînd, că el n'a mers cu intenția de a-și răsună asupra lui Lebu și a Mariei. La întrebarea președintelui, că pe ce timp a fost când a mers la Lebu, acuzatul a răspuns, că pe la 11—12 ore nopte. El a avut de gând să o prindă și s'o ducă acasă; a negat, că a avut la el revolver și a declarat, că el i-a legat pe amîndoi: mai întîu pe nevastă-sa, apoi pe Lebu, și că tocmai atunci nimeri fratele său George, care însă nu i-a ajutat de locu ca să lege, nici nu a dat în ei.

Se ascultă apoi al doilea acuzat, *George Iliescu*, care provocat fiind să spună cum s'a săvîșit crima, începe a istorisi, se înțelege că falsu, cele întemperate. G. Iliescu spune, că nu numai că n'a sumutat pe fratele său Toma, ci a cercat mereu să-l liniștesc, și că în sera dîlei când s'a săvîșit crima, a luat cu sine pe Toma și s'au dus amîndoi la cumnatul lor Cioflecu, ca să-l facă pe Toma să-și uie de nezasurile lui, căci el îi dîcea mereu, că vré să-și răsună asupra lui Lebu și a Mariei. După cătră-va vreme însă Toma s'a dus. Bînuindu cevaș, el s'a repetit până la casa acestuia, dăr vîdînd că luminarea este stînsă, și-a îndreptat pașii cătră locuința lui Lebu, căci presupunea din spusel lui Toma, că acesta va fi mers acolo; ca să ocolească o nenorocire, a mers să vîdă ce se va întempra și decă se pote să curme orice scandalu. Ajungîndu la casa lui Lebu, acuzatul dîce, că a vîdutu cum Lebu ținea în mîna unu topor și îndată ce a vîdutu acesta, a strigat: „d-le fileră, d-le fileră!“ Când Lebu a au dîtu, că ar fi poliție pe afară, a lăsat toporul din mîni. Intr'aceea vede pe fratele său Toma bîtîndu pe Lebu și pe Maria cu pumnii, a intrat în casă, i-a dat lui Toma două palme, a sculat de jos pe nevastă-sa, care era legată deja, și a dîșu celor bîtuși să se îmbrace, dăr ei n'au voit. În scurtă vreme i-au dus la Cioflecu, în casa căruia el i-a dat lui Lebu unu cu bîțul, dăr altă bătăie n'a pus pe ei. Dela Cioflecu, Toma voia să-l ducă acasă la el, ca să vîdă și copii lui ce mamă au; nu i-au dus însă de dreptul la Toma, ci la Purcării, ca să-i mai încăldesc. De aici i-au dus apoi la Morari și apoi la Toma acasă, pe muier a culcat'o jos, și pe Lebu l'a pus să ședă cu picioarele în cenușe.

Președ. Cu ce gându s'a dus fratele d-tale la Lebu și ce ț-a dîșu când s'a dus? — *Acus.* : Ca să-i prindă și să-i bată. — *Președ.* cătră Toma: Ai dîșu că nu scii nimicu despre aceea să fi luat parte și fratele d-tale, și că n'ai mers să te bați, acesta e neadeveru. — *Acus.* Toma negă. George însă a întărit din nou cele dîse, că adecă Toma i-a spus că merge să-l bată. — *Președ.* cătră George: Ai dîșu, că d-ta n'ai luat parte la vătămarea ce

li-s'a făcutu tinerilor, pe când a avea ai participat. — *Acus.* George negă. — *Președ.* Unde ați fost înainte de a merge la Lebu? — *Acus.* La Cioflecu. — *Președ.* Înainte de a merge la Cioflecu unde ați fost? — *Acus.* : La mine acasă. — *Președ.* După ce v'ati dus la Cioflecu, ce ț-a dîșu Toma în casa aceluia? — *Acus.* : Nu sciu, dăr sciu, că dela Cioflecu am mers amîndoi la mine acasă, și după scurtă vreme Toma s'a dus și el la casa lui. Când a venit la mine acasă m'ai tîrziu, eram în pat. M'am sculat, i-am deschis ușa și vîdîndu în mîna lui un pistol i-l'am luat. — *Președ.* : Nu este adeverat, căci ați scuit înainte totu ce aveți să faceți. Toma ț-a arstatu o funie și apoi după ce v'ati înțeles, amîndoi ați mers la Lebu, unde Toma a rupt ferestră, a intrat în casă, și-a deschis ușa și intrînd și d-ta, i-ati chinuit amîndoi și i-ati bătut până la sînge. — *Acus.* negă. — *Președ.* : I-ati călcatu cu picioarele pe gatu și pept și apoi i-ati legat. Aveai un lemn gros în mîna, cu care ai îmboldit mereu pe bîtuși până la casa lui Cioflecu. — *Acus.* negă. — *Președ.* : Nu scii ce s'a întemplat cu inelul? — *Acus.* : Toma i-l'a cerut nevaste-si în casă la Lebu, dăr fiind că mîni le erau legate și nu l'ă putea da, Toma i-l'a scos din degetul ei. — *Acus.* Toma: Nu i adeverat, căci inelul mi-l'a dat ea în casa lui Cioflecu.

După-ace se chiamă martorul părintele protopop *Ioan Petrică*, președintele il întrăb în ce chip și în ce formă li-s'a datu Iliescilor permisiunea ca să prindă pe Lebu și pe Maria Frunță. — *Protop.* arată, că dîșu li-a dat o hîrtie cu care să mergă la poliție să ceară asistența polițienescă, și numai așa să prindă nevasta și totodată declară de-o minciună aserțiunea acușătorilor, că dîșu li-ar fi datu voie să prindă pe amoresa și fără de intervenția polițienescă. La întrebarea procurorului: care a fost scopul dării unei a doua scrisori din partea protopopului fraților Iliescu, acesta răspunde, că li-a dat din simplul motiv ca să se potă prezenta cu ea la poliție ori și când voru voi.

După acestea se ascultă acușii complicit *Aron Cioflecu* și nevastă-sa *Paraschiva Cioflecu*, sora Iliescilor.

(Va urma.)

Convocare.

Onorații Domni membri ai Asociației pentru sprijinirea învățecilor și sodalilor români meseriaș din Brașov se conchēmă în sensul Statutelor art. XV. la o adunare generală estraordinară pe Duminică în 29 Aprilie a. c. st. v. la 3 ore după amîdi în localul Asociației.

Obiectul de pertractare va fi constituirea Comitetului prin alegerea de președinte al Asociației.

Brașov, în 14 (26) Aprilie 1890.

Comitetul Asociației, prin
Vasilie Sfetea
v. președ.

Mulțimită publică

pentru sumele incurse dela On. domni mai jos însemnați, cari au dărut la clădirea unei biserici române gr. or. în cetatea Brașovului.*

(Urmare.)

Din lista de colectare Nr. 32 dată Domnului Grigorie Birea, comersant, și incredințat D-lui St. Constantinescu în Bucuresci s'au colectat: dela D-lui St. Constantinescu 200 lei și dela Domnului Ioan I. Bobetz 100 de lei. *Suma 300 de lei.*

Asemenea lista Nr. 34 dată D-lui Grigorie Birea și incredințat D-lui Zachariă Furnică în Bucuresci s'au colectat dela următorii domni: D. M. Bragadiru 40 lei, Zah. Furnică 20 lei, Ștefan Iancu 20 lei, Ioan Teșu 20 lei, D. V. Păcățianu 20 lei, I. A. Brătescu 20 lei, Costache Cristescu 10 lei, Dim. Z. Furnică 20 lei și Iancu Cociescu 5 lei. *Suma 175 lei.*

* On. domni, cari au primit liste de colectare, sunt rugați a trimite rezultatul.

Și prin D-lui I. N. Purcării din Brăila dela Domnului Ioan Rădulescu 50 lei și I. N. Purcării 20 de lei. *Suma 70 lei.*

Deosebitt se aduce mulțimită publică Onoratei Vecinii din Strada Vămii din Brașov pentru ofranda de 100 fl. dărută pentru zidirea unei biserici române gr. or. în cetatea Brașovului. Asemenea D. Teodor Popă din Baia de Crișu a donat 2 fl.

(Va urma.)

Comitetul parochial român gr. or. din cetatea Brașovului.

Bartolomeu Baulescu *Nicolae Pilîa*
preș. notar

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciul de corresp. biurolui din Pesta.)

Viena, 28 Aprilie. În cursul conferinței ministeriale de estu timpu se facu forte însemnate ștergeri de cereri de credite ale administrației militare.

Belgrad, 28 Aprilie. Din Bulgaria sosesc vesti despre năvaliri de bande de emigranți înarmați din România. În cercurile rusofile de aci se așteptă turburări mai mari în Bulgaria, dăr se înșelă, deoarece guvernul bulgar a avut cunoscință despre acesta.

Logodna. Ni-se sorie dela Blașiu: D-lui *Georgiu Ilea*, doctoru în drept și sciințele politice universali și avocat în Baia de Crișu, în 21 l. c. s'a logodit cu inteligenta și amabila d-soră *Ida de Csato*, ficia d-lui avocat archidicesant din Blașiu *Ludovic Csato*.

Adresăm tinerei părechî sincere felicitări!

DIVERSE.

Cortă n famillă. Micul rege al Serbiei trebuie, că a rămasu forte mînit și a simțitu adîncu durerea ce i-a pricinuitu celu din urmă evenimentu întemplat intre părinții săi. O soire dîn Belgrad adecă ne spune, că ex-regele *Milan* ar fi mers bucosu de Păscă la *Belgrad*, ca să vîdă fiul, decă ex-regina *Natalia* n'ar fi fostu acolo. Urmarea acesteia întemplări a fostu, că *Milan* ar fi inter dîșu fiului său de a merge la Păscă să vîdă mama. Nu se scie încă, decă micul rege a implinitu porunca tatălui său.

Cum trăsese Bismarck? Etă cum trăsese *Bismarck*: Se scolă dimineața la 10 ore și își ia imediatu dejunul în cercul familiei sale în terasa castelului din *Friedrichsruhe*. După dejun își regulază correspondanța, și intre 11 și 12 ore își face regulatu plimbarea. După vechiul său obicei însă, nu merge singuru la plimbare, ci totdeuna este însoțitu de unu sergentu de poliție, care are pe lângă sine alți doi poliți aduși în *Friedrichsruhe* cu scopul, ca să rămână acolo până când nu voru primi unu altu ordinu din *Berlin*. La 1 ora după amîdi principele ia al doilea dejun și își apucă de lucru. La 3 ore după prîndu face a doua plimbare, după care la 6 ore prîndese dimpreună cu familia sa. Preciș la 10 ore sera, principele se culcă.

Duelu în Japonia. Imperatul Japoniei a făcutu o lege, prin care opresce duelul sub oea mai mare pedepsă. Legea pedescescu cu închisore dela 1—2 ani pe celu ce provocă la duell. Rănirea prin duell se consideră și ea grea vătămare corporală, și ea ucidere; secundanții se pedescescu cu închisore ori muncă silnică, după împrejurări, dela 1 lună până la unu an.

Edison în Europa. „*Figaro*“ din *Paris* spune, că *Edison* a plecat în călătoria sa în Europa la 27 Aprilie n. din *New-York*. Cu el dimpreună călătorește și soția sa, secretarul și tehnicul său conducător, precum și consilierul său. Din acesteia apare, că renumitul inventatoru își va folosi călătoria sa și unde va fi posibilu va lua și angajamente.

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul pieței Brașov... din 23 Aprilie st. n. 1890. Table with columns for various goods and prices.

Cursul la bursa de Viena... din 26 Aprilie st. n. 1890. Table with columns for gold, silver, and other financial instruments.

Table listing various exchange rates and prices for goods like flour, oil, and other commodities.

Avisul d-lor abonați

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerației să binevoiască a scrie pe couponul mandatului postal și numărul de pe fascia sub care au primit diarul nostru până acuma. Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și posta ultimă.

Administrația „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octombrie 1889.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types, and departure/arrival times.

Nota: Numerii încadrați cu linii groase înseamnă orele de noapte.

ABONAMENTE la „GAZETA TRANSILVANIEI”... Prețului abonamentului este: Pentru Austro-Ungaria: Pe trei luni 3 fl. — Pe șase luni 6 fl. — Pe un an 12 fl. —